

Яновський Юрій Іванович
(1902 — 1954)
український письменник, прозаїк,
драматург

Народився 27 серпня 1902р. в с. Нечаївці (Компаніївський район Кіровоградської області). Сім'я мала дев'ятеро дітей; злидні й нестатки змушували родину кілька разів змінювати місце свого помешкання. З 1917р. жили в Єлисаветграді, де батько працював на заводі сільськогосподарських машин.

Далі — середня освіта (народне училище, земське реальне училище); служба в 1919-1921 рр. у різних установах; не завершене навчання в Київському політехнічному інституті (1922-1925), де він брав участь у літературній студії інституту, входив у театральні кола столиці, допомагав акторам і режисерам театру-студії імені Г. Михайличенка у створенні ряду вистав, виявляючи неабиякі знання фольклору.

Перший прозовий твір — новела «А потім німці тікали» — опублікований у газеті «Більшовик» 2 березня 1924 р.

1927 р. Ю. Яновський працював на Одеській кіностудії, освоюючи там секрети нової для нього кіно-справи (про майстрів кіно опублікував 1930 р. книжку нарисів «Голлівуд на березі Чорного моря»).

1935 р. — публікація роману в новелах «Вершники». За змістом, життєвим матеріалом й за художньою вагою «Вершники» — один із кращих творів радянської літератури про героїку громадянської війни.

Збираючи матеріал для цього роману, Ю. Яновський об'їздив усю Херсонщину. Дія роману розгортається в наддніпрянському степу. У одній із новел він малює образ міста: “Херсон, місто греків-вигнанців, чиновництва, рибалок, цвіте липа могутньо й задушливо над розпеченим каменем вулиць, сонце гріє по-південному, по-липневому, по-новому — в цей палючий дев'ятсот дев'ятнадцятий рік. Цвіте липа й пахне неймовірно, тече вулицями повною водою, марширує Олешківський партизанський загін у складі двох босих сотень — батальйон Шведа.”

У новелі “Дитинство” зустрічаємо: “Прадід Данило пив чарку, сонце заходило, не поспішаючи, морем пливла навантажена шхуна і тримала курс на захід — повз Джарилгачську косу, острів Тендру, Кінбурнську косу й Очаків, пливучи на Збур'ївку, Голу Пристань, Кардашин чи Олешки, а може, й у самий Херсон, Британи, Каховку”.

Кілька років (воєнних і повоєнних) Ю. Яновський працював редактором журналу «Українська література», з 1946 р. - у журналі «Вітчизна», багато їздив по країні. На Нюрнберзькому процесі був одним із кореспондентів радянської преси, що дало змогу написати цикл хвилюючих репортажів «Листи з Нюрнберга» (1946).

1948 р. - вихід нової книжки «Київські оповідання», яка відзначена у 1948 році Державною премією СРСР.

Помер Ю. Яновський 25 лютого 1954 р.

Твори

1. Твори, : в 5 т. / ред. Дзеверін І.О. - К.: 1982-1983.
Т.1 / упоряд. та приміт. М. М. Острик; вступ. О. Т. Гончара.- 1982. - 533 с.
Т.2 Майстер корабля; Чотири шаблы; Вершники : романи / ред.О.Т.Гончар. - 1983. - 424 с.
Т.3 Мир : роман; П'єси / ред. О.О.Сазоненко.- 1983. - 583 с.
Т.4. Сценарії / ред. О. І. Бандура. - 1983. - 358 с.
Т.5 [Статті]. – 1983.
2. Вершники : романи, оповідання / худож. П. Б. Бублик. - Х. : Фоліо, 2006. - 318 с. – (Українська література).

Про творчість

3. Голобородько, Я. Ю. Архітектор романтичних форм. (Естетика й естетизм Юрія Яновського) // Південний ареал. Консорціум літературної Таврії : роман-монографія / Я. Голобородько; ред. О. Шарговська. – К. : Факт, 2007. – С.244-276.
4. Гончар, О. Т. Блакитні вежі Яновського [Електронний ресурс] / Олесь Гончар // [Бібліотека Максима Мошкова] : Lib.ru: Олесь Гончар. – Режим доступу: <http://lib.ru/PROZA/GONCHAR/blakitni.txt>
5. Параскевич, П. К. Юрій Яновський і Херсонщина // Сторінки літературної Херсонщини / П. Параскевич; упоряд. М. Василенко. - К. : Просвіта, 2008. – С.33-37.

Довідкові видання

6. Яновський Юрій Іванович // Українська радянська енциклопедія. — 2-е вид. — Т. 12. — Київ, 1977. — С. 511.
7. Яновський Юрій Іванович // Український радянський енциклопедичний словник / редкол. А.В. Кудрицький (відп. ред.) [та ін.] – 2-ге вид. - Т.3. – К. : Голов. ред. УРЕ, 1986. – С.719-720.
8. Бернадська, Ніна Іванівна. Українська література ХХ століття : довідник / Ніна Іванівна Бернадська. - К. : Знання-Прес, 2007. – С.76-80.

Бібліографічні видання

9. Юрій Яновський // Письменники Радянської України. 1917-1987 : біобібліогр. довід. / авт.-упоряд. В.К. Коваль, В.П. Павловська. – К. : Рад. письменник, 1988. – С.684.